

бібліографічного відділу) він поповнюється новими, більш дрібними рубриками із встановленням ієрархічних та асоціативних зв'язків.

Таким чином, створенням галузевого тезауруса ХДУХТ зроблено значний внесок у розвиток бібліотеки і удосконалено інформаційне забезпечення навчального процесу. Створення галузевого тезауруса для розвитку лінгвістичного забезпечення і зміцнення пошукових можливостей ЕБ в інформаційному просторі ХДУХТ оптимально забезпечило навчальний і науковий процеси університету. Розглянуто знакову структуру галузевого терміну за навчальними та науковими напрямками ХДУХТ та виявлено засоби відображення терміносистеми у галузевих словниках різних типів та інших документах: у традиційному каталозі відповідні відсилочні картки з помітками «Дивись також», словники і посібники, видані університетом ХДУХТ, створені раніше у автоматизованому режимі ключові слова, словник «Харчування – ХДУХТ», шифри УДК та ББК; розроблено принципи побудови автоматизованого галузевого тезауруса на основі Міждержавного стандарту «Тезаурус інформаційно-пошуковий одномовний», реалізовано чотири типологічні словарні функції – систематизуючу, довідкову, навчальну і наукову – та відповідні їм лексично-графічні параметри; організоване бібліотечне обслуговування з використанням сучасних можливостей ЕБ на основі удосконалення лінгвістичного забезпечення – створення галузевого тезауруса.

Література

1. Архангельская В. А. Информационно-поисковый тезаурус по экономике и демографии [Текст] / В. А. Архангельская, С. В. Базарнова. – НТИ, 2001. – №7. – С 24-32.
2. Жмайло С. В. К разработке современных информационно-поисковых тезаурусов [Текст] / С. В. Жмайло. – НТИ. – 2004. – № 1. – С. 23-31.
3. Тезаурус информационно-поисковый одноязычный. Правила разработки: структура, состав и форма представления: Межгосударственный стандарт 7.25. – Минск: Межгосударственный совет по стандартизации, метрологии и сертификации, 2001.
4. Шемакин Ю. И. Тезаурус в автоматизированных системах управления и информации [Текст] / Ю. И. Шемакин. – М: Военное изд-во Министерства обороны СССР, 1974. – 192 с.

УДК 025.34:004.65

Єпіфанова О. В., директор бібліотеки

Савельєва В. В., заст. директора бібліотеки

Наукова бібліотека

Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля

Адреса: квартал Молодіжний, 20А, м. Луганськ, 91034, Україна

Тел.: (0642) 41-52-61

E-mail: library@snu.edu.ua

Сайт: <http://library.snu.edu.ua>

СТВОРЕННЯ БАЗ ДАНИХ У СКЛАДІ ЕЛЕКТРОННОГО КАТАЛОГУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ СХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ.

На сьогодні Електронний каталог (ЕК) Наукової бібліотеки Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля – це:

- ✓ один з основних об'єктів застосування нових інформаційних технологій в бібліотеці;
- ✓ основа функціонування інформаційно-бібліотечної системи;
- ✓ бібліотечний довідково-пошуковий апарат, який об'єднує та систематизує ресурси бібліотеки і пропонує їх читачам в доступному логічному вигляді;
- ✓ основний інформаційний ресурс бібліотеки, на базі якого формується цілий комплекс бібліотечно-бібліографічних послуг.

ЕК організований як сукупність баз даних за окремими видами документів, що отримані бібліотекою (*книги, брошури, статті, періодичні видання, ГОСТ, ДСТУ, дисертації, автореферати дисертацій, що захищені на базі СНУ ім. В.Даля*) та проблемно-орієнтованих баз даних (*«Екологія», «Східноукраїнський національний університет ім. В.Даля», «Праці вчених СНУ ім. В.Даля», «Екотехнології та ресурсозбереження»*).

Для службового використання створюються бази даних «Читачі» і «Книгозабезпеченість дисциплін, що викладаються в університеті», ведення яких тісно пов'язане з електронним каталогом.

Виділення БД серед всього документного масиву бібліотеки – це, на нашу думку, актуальне питання, тому що в сучасному суспільстві бази даних є найбільш перспективною складовою інформаційних ресурсів. Бази даних значно доповнюють та розширюють пошукові можливості електронного каталогу нашої бібліотеки. Крім того, вони активно використовуються при виконанні практично всіх типів довідок в довідково-бібліографічному обслуговуванні (тематичних, фактографічних, адресних, бібліографічних уточнень та ін.), при підготовці сигнальної інформації нових надходжень, за допомогою БД проводиться ретроспективний пошук по разовим запитам користувачів.

В бібліотеці генеруються як бібліографічні бази даних, так і повнотекстова БД «Електронна бібліотека», що містить відокремлені електронні колекції.

Коли в 2009 році було прийняте рішення про створення Електронної бібліотеки (ЕБ) університету, були сформульовані і основні завдання, які Електронна бібліотека повинна виконувати. Це:

- ✓ бібліотечне та інформаційно-бібліографічне забезпечення навчально-виховного процесу та наукової діяльності університету;
- ✓ забезпечення повного, якісного і оперативного бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів, виконання запитів студентів, аспірантів, науково-педагогічного складу, працівників університету;

- ✓ формування бібліотечного електронного фонду;
- ✓ розширення номенклатури бібліотечних послуг і підвищення якості їх виконання завдяки використанню сучасної комп'ютерної та оргтехніки, новітніх інформаційних технологій;

- ✓ виховання бібліотечно-інформаційної культури користувачів, прищеплення їм навичок користування інформаційними ресурсами Електронної бібліотеки.

Зараз Електронна бібліотека вже містить понад 7000 файлів (ця цифра постійно зростає) та інформація про них розміщується в електронному каталозі бібліотеки.

Пошук в ЕБ та копіювання матеріалів здійснюється через сайт бібліотеки. Динаміка звернень до Електронної бібліотеки СНУ ім. В.Даля представлена на рис.1.

Доступ до повнотекстових документів авторизований, тобто надана можливість зареєстрованим користувачам віддалено завантажувати електронні документи, а нам вести відповідну статистику (рис. 2). Реєстраційне ім'я (логін) та пароль надаються користувачеві під час запису до НБ СНУ ім. В.Даля, або при перереєстрації. Матеріалами ЕБ користуються понад 4000 читачів.

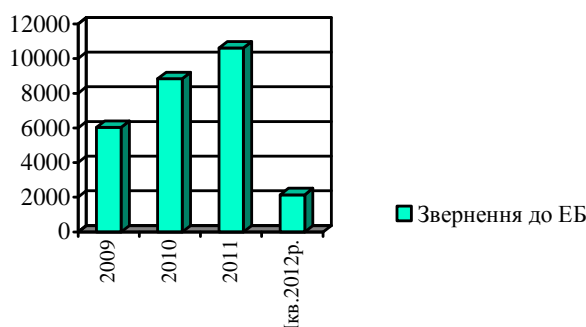

Рис. 1. Динаміка звернень до Електронної бібліотеки СНУ ім. В.Даля

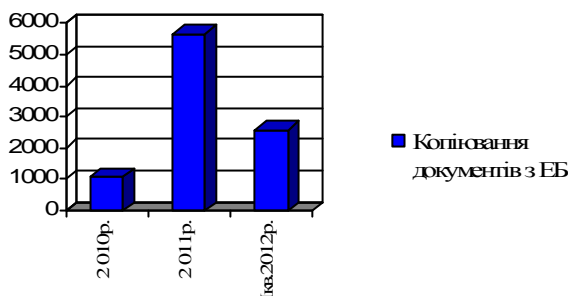

Рис. 2. Кількісні показники копіювань з ЕБ СНУ ім. В. Даля

На даний момент створені і поповнюються наступні електронні колекції:

- ✓ навчально-методичні матеріали (НМКД, конспекти лекцій, інтерактивні підручники, навчальні посібники, методичні посібники, навчальні програми, методичні вказівки тощо);

- ✓ наукові фахові видання;

- ✓ електронні версії періодичних видань університету;
- ✓ література видавництва "Центр навчальної літератури".

Ми вважаємо, що подальше формування електронної бібліотеки СНУ ім. В. Даля буде сприяти рішенню наступних задач:

- ✓ забезпечення навчального і наукового процесів необхідними інформаційними джерелами;
- ✓ збереження наукової спадщини вчених університету, документів і матеріалів, що відображають історію університету, наукову і педагогічну діяльність професорсько-викладацького складу;
- ✓ відображення і поширення інформації про актуальні наукові розробки і дослідження, що ведуться у ВНЗ;
- ✓ поширення краєзнавчої інформації;
- ✓ вирішення проблеми з недостатньою кількістю примірників літератури;
- ✓ вирішення проблеми з недостатністю площ для розміщення фондів;
- ✓ забезпечення збереження документів.

УДК 025.34

Єпіфанова О. В., директор бібліотеки

Савельєва В. В., заст. директора бібліотеки

Наукова бібліотека

Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля

Адреса: квартал Молодіжний, 20А, м. Луганськ, 91034, Україна

Тел. (0642) 41-52-61

E-mail: library@snu.edu.ua

Сайт: <http://library.snu.edu.ua>

ТРАНСФОРМАЦІЯ БІБЛІОТЕЧНОГО КАТАЛОГУ. ДОСВІД СТВОРЕННЯ, РЕЗУЛЬТАТИ І ПРІОРИТЕТИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО КАТАЛОГУ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ СНУ ІМЕНІ В. ДАЛЯ.

*Як театр починається з вішалки,
так бібліотека починається з каталогу.*

Еволюція форм бібліотечних каталогів - це рух від простих непрофесійних давніх спроб якось організувати бібліотечну інформацію до сучасних комп'ютерних баз даних, on-line і Web-каталогів.

Початкові форми бібліографічної інформації з'явилися в глибокій старовині. Спочатку бібліографічна діяльність носила випадковий, епізодичний характер. Складались «інвентарі», «описи», «реєстри» книжкових зібрань. Але з плином часу бібліографія починає відокремлюватися, виробляти власні прийоми і правила бібліографічного опису книг і, нарешті, виділяється в особливу область професійної людської діяльності. Процес цей історично був тривалим і складним, таким він залишається і зараз.